

Impulz

2011

- **Ján Čarnogurský: *Za Otom Mádom (1917–2011)* (1, s. 3–5)**

- **Oto Mádr: *Slovo o této době***

- Pokorní jsou ti, co nežebrají u Boha o lepší časy, protože každý čas je jim dost velkým darem a každá situace výhodnou příležitostí milovat svého Boha.

- **Jaroslav Daniška: *Proti všem* (1, s. 26–30)**

- **Romain Rolland**

- Mějte odvahu oddělit se od stáda, jež vás strhuje! Každý člověk, jenž jest v skutku člověkem, musí se naučit být sám mezi všemi, myslit sám za všechny – a, je-li třeba, i proti všem. Myslet úpřímně, i kdyby proti všem, i to jest myslit za všechny. Lidstvo potřebuje, aby ti, kdož je milují, mu vzorovali a bouřili se proti němu, když je toho třeba. Neposloužíte mu, zkrýváte-li své svědomí a svůj rozum, abyste mu polichotili; ale posloužíte mu, obhájíte-li nedotknutelnost svědomí a rozumu před jeho násilnickou mocí: neboť jsou jedním z jeho hlasů. A zradíte je, zradíte-li sebe.

- **Anton Hykisch: *Slovenský příběh dobíhania* (1, s. 31–43)**

- Na jednej strane si ťažkáme, že v cudzích literatúrach sme iba národom slúžok, sluhov a ťuťmákov, na druhej strane sa zriekame celej šírky svojich dejín. Aj skutočných, aj virtuálnych.

- Nemôžeme natrvalo veriť rozprávkam. Slovensko nie je v srdci Európy, ani nikdy nebolo. Ani stredná Európa nie v skutočnosti strednou. Vo väčšine mimoeurópskych ministerstiev zahraničia sú štáty V4 zaradené v oddelení Východná Európa, čo nás rozčuľuje, ba uráža.

V skutočnosti sme na okraji našej (vtedy mediteránnej) civilizácie. Rím bol stredom Rímskej ríše. Panónia bola pohraničnou provinciou. Na sever od Dunaja boli barbari. Prienik po Váhu až do Trenčína je iba prieskumným úletom. Aquincum, Gerulata, Vindobona, potiaľ kedy si siahala antická gréckorímska civilizácia.

Môžeme sa bavkať s geometrickým stredom Európy. Na stred si nárokujú viacerí. Záleží, odkiaľ meriame. Ak klasicky od Uralu, nuž áno. Ibaže v dejinnej praxi sme boli vždy na západnom a juhozápadnom prihraničí západoeurópskej civilizácie. Na východ a juhovýchod od „strednej“ Európy sa končia gotické katedrály a začína sa cibuľové pravoslávie, či nebodaj štíhle minarety. Huntington vedie hranicu západoeurópskeho civilizačného okruhu po východných hraniciach Poľska, Slovenska a po karpatskom oblúku Sedmohradska. Čiara temer totožná s dnešným Schengenom. Sme na prihraničí, či pohraničí. Tým je určený aj náš geopolitický osud.

Sme nárazníkovou zónou na votrelcov z východu (Mongoli – Tatári, neskôr azda rozpínaví cári alebo Stalinovia) a z juhovýchodu (nepoužime hanlivo znejúci Balkán), osmanskí Turci, možno raz aj Arabi, Číňania, Kórejci, kto vie?

Ozajstná os, chrbtica starej kultúrnej Európy Karola Veľkého, vedie od severu na juh, po oboch stranách Rýna, cez Alpy, Florenciu, Benátky, až po Rím či Neapol. Francúzsko, Nemecko, Taliansko sú studnicami európskej civilizácie. Všetko, čo je na západ od tejto chrbtice (Pyrenejský polostrov, Španielsko, Portugalsko) a čo je na východ (Pobaltie, Ukrajina, stredná Európa), je prihraničie. Nárazníkové pásmo. Nezdvorilejšie povedané: periféria,

- Až po polstoročí tuhej maďarizácie sme sa po Veľkej vojne odhodlali odskočiť od Maďarov. Česi nás zachránili. Za prvých desať rokov Československej republiky sme dohnali ostatných najmenej o storočie. Skoncovali sme s pubertou. Len k maturite nás nechceli pripustiť. Tak sme zase vyskočili z podnájmu.
 - Možno čoskoro pridáme na to, že finančné krízy nám nevysvetlia laureáti Nobelových cien za ekonomiku, ale skôr zdravý rozum. Možno krízy vznikajú z prekračovania zákazov našich dedov z minulého storočia.
 - Trpieť bezcieľne, znášať nepravosti môže byť aj negatívom. Umenie dlhodobo znášať údery osudu je azda dobrá vlastnosť pre sluhu, otroka. Nie je to dobrá vlastnosť pre celý národ, pre celý kontinent. Platí to pre slovenské dejiny. Dali sme sa vohnať do nekonečného odstraňovania. Zabudli sme, že máme právo na svoj domov, na vlastnú identitu, vlastné meno a priezvisko. Vlastnú provinciu, vlastný štát. Stále sme hľadali kompromisy namiesto rovnnej cesty k cieľu. Priama cesta býva rizikom. Ibaže niekedy je príjemnejšie zvoliť kratšiu cestu než do nekonečna hrať rolu fackovacieho panáka pre inak milého suseda.

V slovenskej národnej povahe ma znervózňujú dve vlastnosti: Jedna – neustále fňukanie a nariekanie. My sme stále len obeťou. My sme tie holubičie povahy a každý nás len tlačie. Tí druhí sú na vine. Najhoršie je, keď sa do seba pustia dva národy s trpiteľským komplexom (napríklad Maďari a Slováci).

- (...) Treba vedieť, kedy byť pokojný a kedy rázne udrieť do rokovacieho stola. To sa neučí na katedre politológie, to sa musí vycítiť. Musíme sa naučiť započuť nielen vlastný mobil, ale aj svoj vnútorný hlas. Agnostik nech si ho nazve intuíciou, veriaci – hlasom svedomia. Rozhodnúť sa rýchlo, v pravý čas a pritom správne – to je umenie robiť dejiny.

- Prichádza mi na um Svätopluk, nie práve vzor čestnosti a etiky. Po Metodovej smrti vyhнал Metodových žiakov. Zločin, darebáctvo, urážka viery, nevďačnosť, útok na fundamenty budúceho národa! Metodovi žiaci našli nový domov vo vzdialenej ríši Bulharov, kde priviedli k rozkvetu kresťanstvo a kultúru ďalších národov.

Čo ak tento rázny a nemilosrdný počín bol múdрым rozhodnutím a na tisícročie ovplyvnil náš národ? Svätopluk nás nielen zaradil do okruhu latinskej liturgie, západoeurópskeho kresťanstva, k prijatiu latinky ako všeobecne uznaného písma väčšiny Európy. Primkol nás k Franskej ríši, akákoľvek bola. Pritakal Západu. Bol to svet civilizácie tvrdej práce, v ktorej vytyčil väčšiu budúcnosť než v zlatom hýriacej Byzancii, čo po čase podľahla a zmizla z javiska dejín. Aký by bol osud Slovákov, Moravanov, Poliakov, Čechov, azda aj prichádzajúcich Maďarov, keby bol veľkomoravský vládár ostal pri východnom obrade, pri spolenectve s Byzanciou? (Boli by sme sa vyhli porážke roku 907? Kto vie?)

Bolo to rozhodnutie namierené do budúcnosti. Svätopluk išiel do rizika.

- **Vladimír Palko: *Sloboda prejavu?* (2, s. 6–10)**

- Niet väčšieho bojovníka za slobodu prejavu ako komunisti v krajine, kde ešte neuchvátili moc. Po uchvátení moci je to samozrejme presne naopak.

- **Vladimír Palko: *Sila a slabosť pro-life hnutia* (2, s. 18–20)**

- (...) Prudká reakcia je dôkazom účinnosti zvolenej metódy, nie jej neúčinnosti.

- **pražský arcibiskup Dominik Duka: *Žádný světec není svatý* (2, s. 29–36, rozhovor Leoša Kyšu)**

- **Gilbert K. Chesterton**

- Je veľký omyl domnievať sa, že když lidé ztratí víru v Boha, nebudou věřit v nic. Budou věřit v cokoli.
- Neměli bychom se jen ptát, co je pro nás na islámu nepřijatelné, ale také co nám může islám přinést pozitivního. Ve středověku se to povedlo, třeba ve třináctém století za vlády španělského krále Ferdinanda III., který se chápal jako král trojího náboženství – křesťanů, muslimů a židů. Po dobu padesáti let tu existovala úžasná vzájemně se obohacující symbióza. V té době Tomáš Akvinský píše svou Sumu, ve které používá argumentaci židovského filozofa i muslimského učence. Dialog je ovšem možný jen s určitou vrstvou islámu, ne s analfabety a fanatickými mullahy.
- (...) Předpisy je třeba rozlišovat, protože když půjdete po všech, tak se vám může stát, že zapomenete na ty nejhlavnější, tedy žít ve společenství naplněném přátelstvím a láskou, a ne neustálým kontrolováním toho, kdo co udělal a jak. Člověk musí mít nadhled nad formou. Ale to není problém jenom kalolictví.

- **Peter Olexák: *Európa a viera* (2, s. 73–81)**

- Snaha riešiť otázku kresťanskej identity uprostred náboženského pluralizmu, existuje od samotných historických počiatkov kresťanstva. Ranokresťanské komunity sa ocitli zoči-voči úlohe zadefinovať svoj vzťah so židovstvom. Na začiatku pre židov, ktorí sa stali učeníkmi Ježiša, bolo prirodzené navštevovať synagógy, vykonávať obriezku a nekonzumovať kultovo nečisté jedlá. Až misie medzi nežidovskými národmi viedli k postupnému vymedzeniu sa a čoraz jasnejšie sa ukazovali aj rozdiely medzi náboženstvom Izraela a ohlasovaním Evanjelia. Podľa Ulricha Engela dvojznačnosť medzi kontinuitou a prerušením, blízkosťou a vzdialenosťou, zhodou a rozdielom je vlastne spôsobená samotným kresťanstvom a udalosťou zjavenia Ježiša Krista. V zmysle Ježišových slov: „Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon a prorokov. Neprišiel som ich zrušiť, ale naplniť.“. A zároveň slovami, ktoré evidentne naznačujú rozdiel a nový začiatok: „Nikto nevlieva nové víno do starých nádob [...], ale nové víno do nových nádob.“. Správanie sa Cirkvi, ktorá sa zrodila uprostred judaizmu, je ukázkovým príkladom pre určenie vzťahu medzi kresťanstvom a inými náboženskými hnutiami v postmodernej spoločnosti. Byť svetlom a soľou, ktorá dáva chuť životu. Na jednej strane Cirkev inkorporovala židovstvo a na druhej strane sa od neho dištancovala. To isté sa odohralo aj pri strete s rímskou, helénskou a germánskou kultúrou.

- **kňaz X: *Prečo sa katolíci rozvádajú* (3, s. 4–8)**

- **neznámy autor**
 - Do manželstva nevstupuj preto, aby si bol šťastný, ale preto, aby si urobil šťastným niekoho iného.
- **Hana Chorvátová: *Cesta do stredoveku* (3, s. 31–33)**
 - **Gilbert z Tournai (cca 1200–1284)**
 - Nikdy nedospejeme k pravde, keď nás uspokojí to, čo už bolo odhalené... Tí, ktorí písali pred nami, nie sú našimi páni, lež sprievodcami. Pravda je otvorená všetkým a ešte nikto sa jej nezmocnil v úplnosti.
- **Miroslav Cipár: *Všetko treba postaviť nanovo* (3, s. 37–45, rozhovor Jaroslava Danišku)**
 - Kedysi za socializmu bola najväčšia nadávka označenie za formalistu. ... Ja som si sám pre seba so všetkou ctou povedal, že som formalista. Stále uvažujem, akým spôsobom, akou formou sa vyjadriť, aby moje prihováranie bolo primerané a zrozumiteľné.
- **Pavol Minárik: *Kto môže za krízu?* (3, s. 47–53, Sympózium)**
 - Kríza v takýchto podmienkach musí zákonite prísť. Vo svojej podstate ide totiž o užitočnú liečbu deformovaných ekonomických vzťahov, zadlženosti všetkých voči všetkým, neschopnosť splácať, neschopnosť si ďalej požičiavať, realokácia zdrojov, prasknutie bublín a dalo by sa pokračovať. Súčasne platí, že liečenie nebude bez bolesti. Treba sa na to pripraviť. Odvykli sme znášať nepohodu, prinášať obeť v prospech vznešených cieľov a ideálov. Vlast' je prežitok, Cirkev smiešna stredoveká starina, vzdelanie papier. Nechceme robiť v prospech blízkych, dokonca aj manželia čoraz častejšie robia na svoj vlastný účet a náklady na domácnosť zúčtovávajú. Niekedy mám dojem, že už nevieme prijímať obeť ani na úžitok sebe. V mene pohodlia odmietame deti, a tým svoju budúcnosť.
- **kardinál Christoph Schönborn: *Zopakujme si naše dejiny* (3, s. 115–130)**
 - **kardinál Walter Kasper (na Európskej biskupskej synode v roku 2000)**
 - Kresťanov v budúcnosti spoznáte podľa toho, čo nebudú robiť.
 - (...) Kresťanstvo potrebuje aj kritické spochybňovanie [zo strany] sekulárnej Európy. Robí mu to dobre. Prebúdzá ho, je pre neho výzvou. Neúprosne mu kladie otázky týkajúce sa jeho vieryhodnosti.
- **Anton Tyrol: *Kde sú dnes proroci?* (4, s. 99–112)**
 - (...) Čím viac svet autentických kresťanov s autentickými postojmi odmieta, tým viac ich potrebuje.